

Sportdiensten en clubs in de bres voor vluchtelingen

© Sanne De Wilde / Fedasil

Europa kampt met een sinds '40-'45 niet meer geziene vluchtelingenstroom. Ook de sportsector wordt geappelleerd op haar sociale taak. We worden gevraagd om ook een deel van het werk op te nemen. Maar hoe begin je daaraan? We verzamelden enkele praktijkverhalen en voorbeelden van sportdiensten die mee instaan voor een zinvolle dag- en vrijetijdsbesteding. We tonen op die manier aan dat de inzet van sport als middel echt kan werken.

Piet Van der Sypt
medewerker ISB
piet.vandersypt@isbvzw.be

Kleinschalige initiatieven met succes

In heel wat gemeenten zijn (voormalige) militaire kazernes tijdelijk in gebruik als opvangplaatsen. Daarnaast maakt Fedasil gebruik van andere opportuniteiten, samen met Rode Kruis Vlaanderen, Caritas International, private uitbaters, lokale overheden, vrijwilligers ... In het Limburgse Heusden-Zolder worden bijvoorbeeld een 100-tal mensen voorzien van begeleiding, bed, bad en brood. De tijd kan sportief gedood worden in een bescheiden fitnessruimte in het centrum. Een vrijwilliger komt twee keer per maand yoga en tog chöd – een Tibetaanse yogavorm – geven. Enkele bewoners van het opvangcentrum nemen

deel aan trainingen van lokale voetbal- en basketbalclubs. Deelnemen aan de reguliere competitie kan bij sommige federaties jammer genoeg nog niet. Tijdens de vakantieperiodes kunnen de kinderen en niet-begeleide minderjarigen deelnemen aan de sportieve activiteiten die de gemeente organiseert. Daarnaast kan er ook gebruik gemaakt worden van de sporthal in Eversel, dit elke week op een vast tijdstip. Ook in Lier, dat geen opvangcentrum op zijn grondgebied heeft maar wel een zogenaamde aantrekkingskracht, wordt de sporthal in daluren beschikbaar gesteld voor asielzoekers. Deze komen voornamelijk uit het nabijgelegen opvangcentrum in Broechem, een deelgemeente van Ranst.

Het kan dus echt, binnen sportorganisaties en -clubs asielzoekers een plaats geven. Deelname of lidmaatschap weigeren omwille van een onwettig verblijfsstatuut is trouwens onwettig. Dit zou in strijd zijn met het non-discriminatiebeginsel en met het Internationaal Kinderrechtenverdrag. Het is daarom de taak van koepelorganisaties én sportdiensten om de praktische en menselijke aspecten rond dit thema aan te pakken en bespreekbaar te maken bij de clubs. In de brochure 'Een open sportclub' van Dynamo vind je alvast heel veel tips, bijvoorbeeld over hoe je kan inspelen op financiële moeilijkheden, hoe je de taalbarrière kan wegwerken en hoe je laagdrempeliger communiceert door pictogrammen en foto's te gebruiken.

De sportdienst van Sint-Niklaas werkt al jaren sterk samen met het lokale Onthaalonderwijs voor Anderstalige Nieuwkomers (OKAN). Door de recente toestroom van minderjarige vluchtelingen zal deze vorm van onderwijs exponentieel groeien. De sportdienst zal hierop inspelen door nog meer in te zetten op de sportdagen en fietslessen voor deze specifieke groep leerlingen. Als

Een goede gezondheid, zowel fysiek als mentaal, helpt vluchtelingen om zich sneller thuis te voelen

deze onderwijsvorm er ook in jouw gemeente is, weet dan dat je zeker zal aangesproken worden om (nog meer) samen te werken. Ook in Sint-Niklaas zullen de studenten LO en Bewegingsrecreatie van de lokale Odisee-campus in het kader van hun inlevingsuren mogelijks ingeschakeld worden om deze doelgroep tot sport en bewegen te stimuleren.

Een beetje verder in Oost-Vlaanderen vonden we een boeiend praktijkverhaal aan de oevers van Schelde. In de voormalige abdijsschool in Dendermonde-centrum worden minderjarige asielzoekers opgevangen. Voetbalclub S.K. Grembergen (tweede provinciale) zet zich in om hen een sportieve uitlaatklep te bieden. Ze doen dit vanuit drie actiedomeinen. In de voorbije kerstperiode startte de club met de eerste actie:

10 tips voor een sport- en beweegaanbod voor bewoners van opvangcentra

Als je start met een sport- en beweegaanbod voor deze specifieke doelgroep, hou dan rekening met de volgende tips.

1 // Wees zo duidelijk mogelijk in je uitleg tijdens een verkennende babbel. Denk op voorhand goed na over wat je bij zo'n eerste moment zeker wil meegeven. Gebruik handige lijstjes, foto's, pictogrammen en andere hulpmiddelen.

2 // Hou het gesprek simpel! Begin nog niet over complexe systemen van tienbeurtenkaarten, spaarsystemen, specifieke kledij ...

3 // Vraag aan de persoon waar je de babbel mee hebt om de info voor zichzelf samen te vatten. Zo kom je er sneller achter of hij/zij je echt begrepen heeft.

4 // Sleur hen na een gesprek niet direct mee naar het sportveld of de kleedkamer. Geef tijd om na te denken.

5 // Heb vanaf het begin aandacht voor financiële drempels, ook de informele zoals eetfestijnen, tombola's en de gebruikelijke après-sport-consumpties.

6 // Zorg tijdens een eerste sportmoment voor de aanwezigheid van een voor hen bekend gezicht. Zorg ook voor voldoende begeleiders zodat je alle deelnemers voldoende aandacht kan geven.

7 // Kies voor doorschuif- en groeps-oefeningen, dit zorgt voor een snellere integratie in de groep.

8 // Let op met uitspraken zoals 'oorlog maken op het veld' bij het voetballen of 'bommetje!' bij de

zwemclub. Let ook op bij veel lichamelijk contact. Asielzoekers hebben vaak al heel wat meegemaakt. Probeer dan ook om specifieke reacties en zogenaamd moeilijk gedrag in het juiste kader te plaatsen. Dit zowel voor henzelf, begeleiders als medesporters.

9 // Heb respect voor de taalachterstand, maar weet ook dat sport een ideaal middel is om taalevolutie te stimuleren.

10 // Nodig direct uit voor de volgende les of training en vraag tijdig naar feedback. Hou ook een evaluatie met de begeleiders en met andere deelnemers aan het aanbod. Stuur eventueel bij en blijf ervoor gaan!

Deze tips zijn gebaseerd op de van fiche 'Hoe je Chirogroep een plek wordt voor iedereen' van Chirojeugd Vlaanderen vzw.

Neem als lokale sportdienst initiatief om te bespreken welke meerwaarde je via sport en bewegen kan bieden

Middelen

Net als het Nederlandse NOC*NSF heeft ook het Belgisch Olympisch Comité (BOIC) vanuit het daarvoor voorziene fonds van het International Olympic Committee (IOC) een subsidie van € 1,8 miljoen ontvangen. De raad van bestuur van het BOIC heeft beslist om dit bedrag te schenken aan het Rode Kruis. Op die manier krijgen de asielcentra die uitgebaat worden door, of met de hulp van, het Rode Kruis de kans om sportmateriaal aan te kopen. Dit materiaal kan door de vluchtelingen, vrijwilligers en medewerkers gebruikt worden in de verschillende asielcentra in België. Het BOIC koos voor deze manier omdat na rondvraag bij de centra bleek dat er echt een grote nood was aan kwaliteitsvol en duurzaam sportmateriaal.

Lees de komende weken zeker de ISBzine en hou je ogen en oren open. Er komen in de toekomst ongetwijfeld nog kansen om vanuit een opvangcentrum, lokale overheid, sportclub of vereniging middelen aan te vragen om te werken rond het sportthema. Weet dat asielzoekers in België geen recht hebben op financiële steun maar wel op materiële opvang, zolang hun asielprocedure loopt. Er is wel een recht tot het ontvangen van een dagelijkse uitkering maar dat moet je eerder als een soort zakgeldsysteem beschouwen (€ 7,4 per week). Door het opnemen van zogenaamde gemeenschapsdiensten binnen de opvangstructuur krijgen ze een verhoging van dat bedrag.

het verzamelen van kledij. De leden doken thuis in de kleerkast en tal van voetbalschoenen, scheenlappen en volledige uitrustingen kwamen richting kantine. De club zorgde meteen ook voor nieuwe ballen en divers trainingsmateriaal zoals overgooiertjes en kegeltjes. Gedurende drie zaterdagen in februari gaf de club training aan twee groepen van 25 jongeren. Dit gebeurde op de kunstgrasvelden van het stedelijk sportcomplex. Enerzijds omdat deze terreinen dicht bij de opvanglocatie lagen, anderzijds omdat de eigen terreinen op zaterdag overvol zitten door competitie. Spelen in teamverband en plezier stonden centraal. In de toekomst wil S.K. Grembergen werken naar een effectieve integratie binnen de club. Er zal onder meer toegewerkt worden naar een matchmoment waarop een ploegje vanuit het opvangcentrum het zal opnemen tegen een jeugd ploegje van de club.

Ook recreatiegebieden met overnachtingsfaciliteiten worden aangesproken op hun taak. Zo wordt er in de periode van 25 januari tot 25 maart tijdelijke opvang voorzien voor 250 vluchtelingen op de camping van het Zilvermeer in Mol. Ook andere recreatiedomeinen, groepsverblijven van jeugdbewegingen en schoolreislocaties worden door Fedasil gebruikt. Als lokale sportdienst word je meestal heel laat op de hoogte gesteld van deze vorm van opvang. Het is echter zeker de moeite waard om te bespreken welke meerwaarde je via sport en bewegen kan bieden.

In de media

We vonden nog een voorbeeld uit de voetbalwereld. Misschien heb je er al van gehoord want zowel het VRT-journaal, het tv-programma Iedereen Beroemd en levende voetballende Eric Gerets schonken er aandacht aan. Het sportproject Minor Ndako biedt jongeren de kans om zich uit te leven en hun zorgen even te vergeten. Er wordt bewust voor gekozen om aan te treden in een reguliere zaalvoetbalcompetitie.

3 argumenten pro!

1. **SNELLER THUIS VOELEN** // Uit eerdere ervaringen blijkt dat een goede gezondheid, zowel fysiek als mentaal, vluchtelingen helpt om zich sneller thuis te voelen. Juist daarom zijn al die sportactiviteiten in en rond asielzoekerscentra zo belangrijk.
2. **ENERGIE EN MOTIVATIE** // Door te sporten voel je je niet alleen gezond en fit. Het kan ook isolement doorbreken en ervoor zorgen dat je nieuwe contacten legt, de Nederlandse taal sneller leert en misschien zelfs wel nieuwe vrienden maakt. Ook geeft het meedoen aan sportieve activiteiten weer wat structuur aan je leven. Het geeft je energie, een beter zelfbeeld en de motivatie om ook andere activiteiten op te pakken.
3. **GEDACHTEN VERZETTEN** // Veel vluchtelingen uit een oorlogsgebied hebben traumatische gebeurtenissen meegemaakt. Vaak hebben ze familieleden moeten achterlaten om de oversteek naar Europa en daarna naar België te maken. Ze kunnen last hebben van stress, spanning, angsten en onzekerheid. Sport en bewegen geeft dan afleiding. Al was het maar omdat je dan even nergens anders aan hoeft te denken en onbezorgd plezier kunt maken.

Bron: Kenniscentrum Sport, Nederland

Dit versterkt de band met de realiteit rondom de jongeren. Naast voetbal gebruikt Minor Ndako ook de klimsport. Samen met Nature, een teambuildingorganisatie voor jongeren, werkten ze het Rising You[th]-project en klimclub the Vertical Club uit. Rising You[th] leidt ondernemende jonge vluchtelingen op om op hoogtes of moeilijk bereikbare plaatsen te werken. Dat kan gaan van ramen wassen, elektriciteitsmasten herstellen en hoge bomen verzorgen, tot standbeelden schoonmaken of kerktorens onderhouden. De niet-begeleide minderjarigen van Minor Ndako in Anderlecht krijgen daarnaast de kans om deel te nemen aan de activiteiten van de Chiro van Sint-Pieters-Leeuw.

Ook een sportverhaal uit Damme haalde recent de kranten. In de oude kazerne van deelgemeente Sijsele verblijven meer dan 500 asielzoekers. Zowel Volley Team Damme als voetbalclub SVV Damme (bevoordering) bieden gratis training aan de volwassen inwoners van het noodopvangcentrum. Voor de voetbaltrainingen was er bij aanvang een probleem inzake uitrusting. Geen enkele deelnemer had namelijk voetbalschoenen. Een oproep in de lokale en nationale pers zorgde echter voor een grote solidariteit met de

vluchtelingen. Lions Club Damme-Zwin en een aantal firma's schonken voetbalschoenen en sportkleding. Na enkele trainingen klopte de club aan bij de voetbalbond, aangezien er al snel enkele talenten werden opgemerkt. De club stelt zich ook als doel om iemand klaar te stomen en op te stellen in hun eerste elftal.

Het IOC ondersteunt het idee dat SVV Damme uitwerkt. Het IOC wil staatloze topsporters de kans geven om mee te doen aan de komende Olympische Spelen. Huidig IOC-voorzitter Thomas Bach zei bij zijn aanstelling al dat hij sport wil gebruiken als promotiemiddel in de strijd voor vrede en ontwikkeling. Naar aanleiding van de huidige vluchtelingencrisis heeft Bach dan ook een opvallend besluit genomen. Hij wil vluchtelingen, die geen banden hebben met een land, op de Olympische Spelen laten aantreden onder de olympische vlag.

Deelname of lidmaatschap weigeren omwille van een onwettig verblijfsstatuut is onwettig

Gemeenten met ervaring

Voor gemeenten die pas recent een opvangcentrum huisvesten, is het thema niet evident. Maar ook voor de sportdiensten van Arendonk en Wingene, twee gemeenten waar al jaren een opvangcentrum is, blijft het een niet-alledaags verhaal.

De sportdienst van Wingene organiseert geen specifieke activiteiten voor de doelgroep. De bewoners van het asielcentrum zijn wel welkom op de reguliere activiteiten zoals sportkampen en lessenreeksen. Grensgemeente Arendonk zet vooral via de grabbelpaswerking in op deze groep. Met en voor de inwoners van het centrum worden zowel dans, circustechnieken, ballonplooiën, pleinspelen ... aangeboden. Ook de lokale sportclubs dragen hun steentje bij. Sommige bewoners van het centrum vinden zelf de weg naar de nabijgelegen centrumstad, in dit geval Turnhout. Daar participeren ze onder andere aan kickboks, fitness en handbal.

Soms is het nog wat vroeg om meteen een sportaanbod voor te schotelen. Zo zet men in Leopoldsburg in eerste instantie in op cursussen Nederlands. Met een inschrijvingslijst van een 300-tal personen bleek dit direct een overdonderend succes. Het opvangcentrum en Centrum voor Volwassen Onderwijs (CVO) hebben hun handen dus meer dan vol met dit aanbod. De gemeente zorgt voor een groot aanbod van

Soms is het nog wat vroeg om meteen een sportaanbod voor te schotelen

leslokalen en vergaderzalen, waaronder die van het sportcentrum. Dit geeft de sportdienst op termijn wel een ideale kans om de deelnemers de weg naar sport letterlijk te tonen. De sportdienst zal hiervoor trouwens kunnen rekenen op de hulp van vrijwilligers die ook nu al bewoners van het opvangcentrum op weg helpen richting sportcentrum en zwembad.

Ook in het kleine Vlaams-Brabantse Lubbeek is er zeer recent een opvanglocatie geopend. Sinds januari 2016 gaan de eerste kindjes naar de lokale scholen. Binnenkort springt de sportdienst mee in het bad om ook de brug te slaan naar het uitgebreide aanbod van sportkampen, inclusief vooronderzoek naar mogelijk busvervoer voor de kinderen en jongeren uit het centrum. //

Meer lezen over dit onderwerp?
Zoek in de ISB-Kennisbank met de trefwoorden
KANSENGROEPEN, INTERCULTURALISEREN

Goed verzekerd!

Als je als sportdienst iets organiseert in of samen met een lokaal opvanginitiatief voor asielzoekers of met een asielcentrum, dan kan je bij een lichamelijk ongeval of aansprakelijkstelling voor materiële of lichamelijk schade aan derden gebruik maken van de ISB-sportverzekering. Dit zowel voor de deelnemers als personen die als vrijwillig begeleider betrokken zijn. De ISB-sportverzekering is namelijk een polis die niemand uitsluit. Elke deelnemer is en blijft verzekerd, ongeacht zijn statuut of herkomst.

Opgelet! Alleen de medische kosten in België komen in aanmerking voor de verzekering, eventueel na tussenkomst van het ziekenfonds of een vervangend organisme (overheid).

De algemene afspraken en regelgeving omtrent de ISB-sportverzekering blijven natuurlijk van kracht. Je vindt deze op www.isbvzw.be.